

Kreativiteten lider, när cirklarna blir för runda

- Man skall hoppas på det bästa och vara beredd på det värsta.

Så sammanfattar levnads-konstnär Birger Forsberg, 83, sin livsfilosofi.

Han har grundat Hedesunda-vävamas skaparby i Sverige och i sanning en märklig man med en fascinerande livsberättelse och livsenergi som får yngre förmågor att häpna.

Orden kommer i en strid ström när han berättar om hur allting fick sin början för fyrtio år sedan.

Skaparbyn på ön Hedesunda ligger vackert belägen vid Dalälvens strand i Gästrikland. Verksamheten bygger på den egyptiske arkitekturprofessorn Wissa Wassefs inlärningsfilosofi, själv upphovsman till den beryktade vävarebyn för barn i Harrania. Den byn är ett resultat av arkitektens frustration över de miserabla estetiska förhållandena i Egypten på den här tiden.

Efter många kurvor på vägen får Birger själv möjlighet att på ort och ställe stifta bekantskap med en färgsprakande kreativitet utan like. Han ser förvandlingen som de utsatta egyptiska barnen genomgår när de blir erbjudna en vävram och lite garn i kombination med mänsklig värme och omsorg. När Birger återvänder till Sverige är han fast övertygad om att skapa någonting motsvarande. Men då stöter han på motgångar.

- Klockan ringar efter trekvart, sådant går inte att genomföra här.

En av Birgers målsättningar blir därför att låta den skapande verksamheten äga rum i naturliga förhållanden och i inspirerande miljöer utanför skolan där skapandet kan få fortgå utan avbrott.

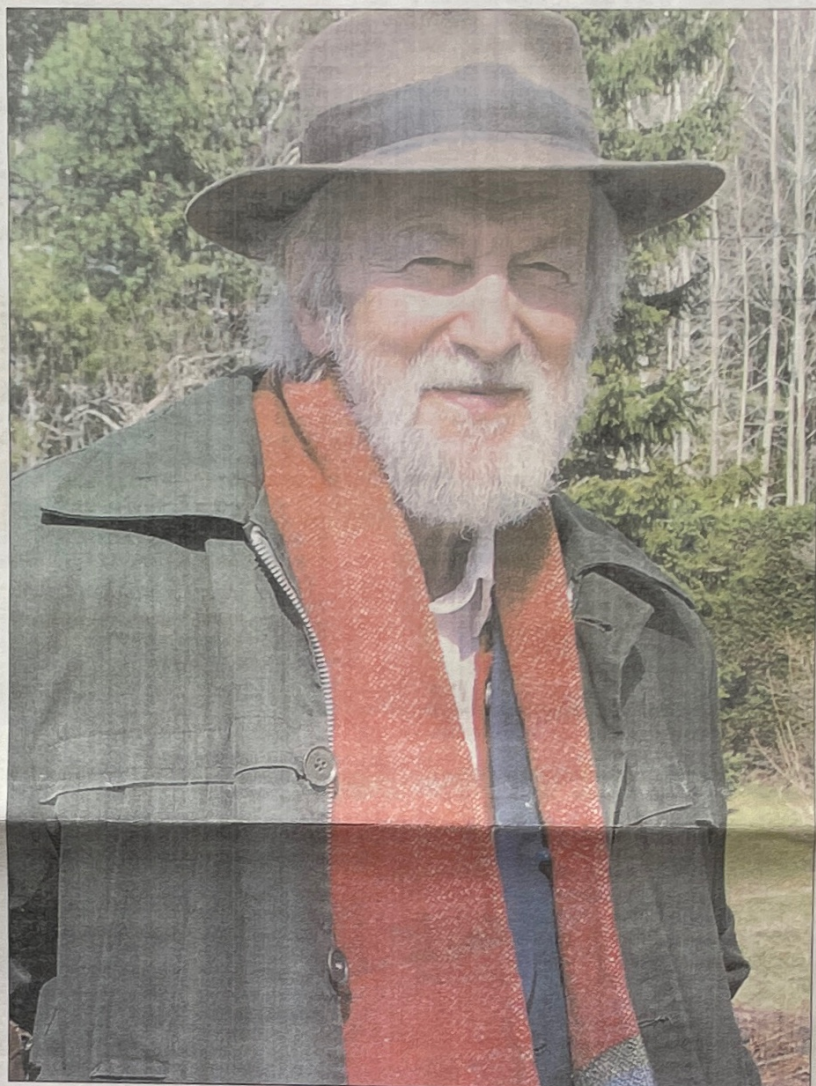
Gränslös skaparlust

Idag är Hedesunda skaparby vida känd och kan betraktas som en sjundade oas för kreativitet och hantverk i olika former. De fantasifulla byggnaderna är ritade av arkitekten Ralph Erskine. Förutom huvudbyggnaden med sitt spännande utkastorn finns tre logihus som är i flitigt bruk året om, men med tilltagande verksamhet speciellt under sommarmanäderna.

Kursurvalet är digert och vill man inte förkovra sig i den centrala bildvävstekniken och raku-keramiken kan man bland mycket annat välja cirkuskonst, kreativ skrivning och språkkurser. Idag finns dessutom ett fungerande samarbete med Norge och de baltiska länderna, samt i viss mån även med Finland. Birger nämner S:t Michel och Raumo.

- Jag älskar ungarna, säger Birger och får något odefinierbart i blicken, samtidigt som han ger uttryck för en stark oro inför den framtida utvecklingen.

Han frågar om jag läst Matti Bergströms bok där barnet nämns som den sista slaven och jag får skamsset erkänna att jag som pedagog inte gjort det. I likhet med honom är Birger oroad för att den kreativa hjärnhalvan får för lite stimulans bland da-

Hatten är från Venedig och gubben från Hedesunda. 83-årige Birger Forsberg har mycket att ge yngre generationer.

nga unga.

Glädjande nog och kanske också förvånande anser han att Finland ligger snäppet före Sverige när det gäller bildkonst-undervisningen i skolorna.

- Men hur skall politikerna hinna med? Måste det gå till kastorfrost?

Han framhåller vikten av att tänka utifrån en långsiktig lönsamhet när det gäller kultur. På frågan om vilket råd han skulle vilja ge dagens politiker om han fick chansen, kommer svaret rapt och utan tvekan:

- Bli mindre fyrkantiga!

På resande fot

Till Finland har Birger kommit enkom för att närvara vid sin forna elev, Markku Kolehmainens vernissage. Sin huvudsakliga syssla har han haft i egenskap av lärare på Konstfack i Stockholm. Han skakar på huvudet men säger inget när han får höra att många inbjudna gäster från storstadsregionen avböjt ett besök på grund av att Salo ligger för avlägset. I andra situationer har han däremot inte skrämt orden.

- En gång satte jag punkt för ett föredrag genom att kasta två kg lera i väggen och det träffade just ovanför en av de där damerna, säger Birger och verkar ännu road vid minnet av händelsen.

Själv har han nyss kommit hem från det som han tror är sin sista resa från Egypten. Under årens lopp har de hunnit bli sammanlagt 57 stycken, där Birger själv fungerat som reseledare för grupper med konststuderande från Sverige. Med inlevelse berättar han om slingrande färder på åsnyrgar genom Konungarnas dal och jag inser att vi bara hinner snudda vid något som skulle ta flera dagar, kanske veckor i anspråk att avhandla.

Före sin tid

- Om ett barn säger i pianot, förbjud honom inte att säga, ge barnet trä istället, sammanfattar han sin humana inställning till barn.

Kreativitet, pedagogik och samhällsfrågor har alltid legat pionjären varmt om hjärtat och han har heller inte ryggat tillbaka i kontroversiella frågor. Redan

på 1950-talet utmärkte sig Birger som en föregångare när han som fränksild pappa vann en lång och utdragen värnadsstvist och därmed fick ensam värnad om sina flickor som då var under skolåldern.

Under samtalets gång dyker många tankar upp till ytan.

- Varför förefaller en cirkel som man ritat upp för hand rundare än en som man gjort med passare? Han ställer en klassisk fråga och besvarar den själv.

- Den senare är för perfekt, det finns ingenting att tillägga och ingenting att korrigeras. Det blir tråkigt. Han tar som exempel moderna byggnader där man skär ut cirklar i plexiglas med hjälp av maskiner.

- Vad finns kvar, frågar han sig. Människans själ är borta, och han konstaterar i samma andetag att den attityden även verkar prägla vår inställning till barn och ungas verksamhet.

Han är övertygad om att datorn och TV:n har en bidragande orsak till den pågående utvecklingen.

- Och så äter de så konstigt nuförtiden, maten skall "ske" fort

och lätt.

Därmed kommer samtalet in på den nästan fanatiska hälsolivsstilen som Birger tidigare förespråkade, inspirerad av hälso-profeten Are Waerlandsen.

- Ja, ännu för tre år sedan lyfte jag skrot, säger Birger.

Han åskådliggör i yviga rörelser och verkar inte förstå att det är åldern i kombination med "lyfta skrot" som får mig att höja på ögonbrynen och inte min okunskap på området.

Han framhåller vikten av att även hålla hjärnan i trim och avslöjar muntert ett knep som han kommit på tillsammans med sin vän för att de lättare skall kunna hålla portkoderna 10066 i minne.

- Ettan minns man ju, och fortsättningen om man tänker så här: Vi är gifta med två nollor och själva är vi sexiga.

- Hjärnan vill ha roligt, säger han och skrattar högt.

Men trots den tidvis skämtsamma attityden är detta en man med djupa bottnar och en bärare av stor livserfarenhet och visdom värd att bevara. I synnerhet i ett samhälle som prioriterar snabba linjalritade motorvägar framom vackra slingriga byvägar där upplevelsefaktor är medräknad. Detta för att använda Birgers metafor på dagens samhäll.

- Hatten är från Venedig, sandalerna från Kairo och gubben själv från Hedesunda, konstaterar Birger roat innan han försvinner ner för bergsvägen med lätt vajande gång.

Men före det hinner han dela med sig en självskriven limerick.

"Det var en gubbe på ön, som följde egyptiska rön.

Han färgade garnen, och vävde med barnen. Och han gjorde det utan lön."

Text: Camilla Lindberg
SF SID 10, KOLUMN
Foto: Magnus Lindberg

Ge barnen arbetsro

Alltjämt hållbara råd som Wissa Wassef gav Birger för trettio år sedan:

1 Inga vuxna tyckare ska stå bakom när de arbetar.

1 Lär barnen/ungdomarna nödtorftigt tekniken och låt dem sedan själva söka sig fram.

1 Tag promenader, låt dem själva ta intryck, samtala, berättar.

1 Låt barnen känna materia- len.

1 Arbetsglädjen i sig själv gör sådant onödigt.

1 Ge varken för litet eller för mycket beröm. Låt det hela växa fram ur barnen - ungdomarna själva. Ge dem de rätta arbetsbetingelserna. Ge barnen - ungdomarna den här chansen!

För mer information se: www.skaparbyn.com